

Cultuurnota gemeente Tynaarlo

2010 – 2014

De kunst van het verbreden en versterken

Evaluatie

kunst(de; v; meervoud: kunsten) 1 verkregen vaardigheid in het een of ander: de kunst van het koken 2 het vermogen om schoonheid te scheppen en esthetisch genot op te wekken 3 kunstwerken 4 vaardigheid, handigheid: dat is geen kunst is eenvoudig; een koud kunstje iets gemakkelijk 5 rare streek; frats

cultuur(de; v; meervoud: culturen) 1 (meervoud: ook cultures) verbouw van gewassen 2 op voedingsbodem gekweekte bacteriën 3 het geheel van geestelijke verworvenheden van een land, volk, enz.; beschaving: eetcultuur, wooncultuur.

Uit: jaarverslag CAGT 2013 website www.Tynaarlo.nl

Inleiding	3
1. Korte terugblik op de Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2014 <i>De kunst van het verbreden en versterken</i>	4
2. Evaluatie beleid	5
2.1 Cultuureducatie	6
2.1.1 Ontwikkelingen cultuureducatie	
2.1.2 Cultuurmenu	
2.1.3 Sport & cultuurpret	
2.2 Cultuurparticipatie, amateurkunst en podiumactiviteiten, volkscultuur	8
2.2.1 Ondersteuning lokale cultuur	
2.2.2 Culturele Adviesraad Gemeente Tynaarlo (CAGT)	
2.3 Beeldende kunst en ruimtelijke kwaliteit	11
2.3.1 Creatieve kunstklimaat	
2.3.2 Ruimtelijke kwaliteit	
2.3.3 Exposities in het gemeentehuis	
2.3.4 1%-regeling	
2.3.5 Beheerplan kunst in de openbare ruimte	
2.3.6 Eigen kunstcollectie	
2.4 Bibliotheek en mediabeleid, musea	13
2.5 Cultureel erfgoed: cultuurhistorie, monumenten, archeologie	15
2.5.1 Cultuurhistorie	
2.5.2 Molens	
2.5.3 Open Monumentendag	
2.5.4 Erfgoedwebsite	
2.5.5 Archeologie	
2.6 Archieven	17
2.6.1 Digitaliseren	
2.6.2 Publieksbereik	
2.6.3 Collectievorming	
2.6.4 Dienstverlening	
3. Financiën	18
Literatuur	19
Bijlage 1 Overzicht Cultuurmenu en Sport & Cultuurpret	20

Inleiding

Voor u ligt de evaluatie van de Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2013 *De Kunst van het verbreden en versterken*. Tijdens de looptijd is in 2012 een tussenevaluatie gedaan.

In de *Tussenevaluatie Cultuurnota De kunst van het verbreden en versterken* is door het college voorgesteld de looptijd van de Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2013 *De Kunst van het verbreden en versterken* met een jaar te verlengen en deze in 2014 te evalueren. In deze tussenevaluatie is in kaart gebracht welke activiteiten uit de cultuurnota zijn uitgevoerd en welke uitkomsten er tot dan toe waren te zien. Naar aanleiding hiervan zijn aanbevelingen gedaan voor het verder te voeren beleid in de resterende periode.

In deze evaluatie gaan we niet de gehele looptijd evalueren maar is de tussenevaluatie het vertrekpunt, dat wil zeggen de periode half 2012 tot en met 2014. Dit wil niet zeggen dat we niet verder terugkijken. In sommige gevallen zal een terugblik naar een eerdere periode een beter overzicht geven van de resultaten. Deze evaluatie moet worden gezien als een voortgangsrapportage en vormt het vertrekpunt voor een nieuwe cultuurnota.

Evalueren houdt in het laten zien welke successen en doelen zijn behaald. Er zullen echter ook zaken zijn waarvan het doel niet bereikt blijkt. Van belang is dan te achterhalen waarom niet aan de gestelde doelen is voldaan. Gedurende de looptijd zullen ongetwijfeld inzichten zijn ontstaan die bij aanvang niet speelden maar die nu wel een bepalende factor zijn bij het behalen van resultaten.

De Cultuurnota 2010-2013 en de Tussenevaluatie zijn opgebouwd uit de onderdelen cultuurparticipatie, cultuureducatie, amateurkunst en podiumkunsten, volkscultuur, beeldende kunst en ruimtelijke kwaliteit, bibliotheek en mediabeleid, musea, Drentse taal, cultureel erfgoed(monumenten, archeologie, cultuurhistorie) en archieven. Beide zijn na te lezen op de website www.tynaarlo.nl.

In deze evaluatie worden de onderdelen van beide documenten na een korte terugblik uiteengezet. De evaluatie wordt afgesloten met een financieel overzicht.

1. Korte terugblik op de Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2014 *De kunst van het verbreden en versterken*

In de cultuurnota is de visie dat kunst en cultuur geen geïsoleerde verschijnselen zijn, maar geïntegreerde onderdelen van de samenleving. De uitdaging was om kunst en cultuur breder te maken, verbindingen te leggen met bestaande initiatieven, organisaties en beleidsterreinen en tot raakvlakken te komen met ruimtelijke, economische en sociale pijlers.

De, uit deze visie voortkomende, rode draad van de cultuurnota was kunst en cultuur in Tynaarlo verbreden en versterken. Deze missie is vervolgens vertaald in concreet beleid.

Het verbreden was gericht op participatie. Alle inwoners moesten gebruik kunnen maken van het kunst- en cultuuraanbod. Daarnaast was het doel het leggen van verbindingen tussen cultuurbeleid en economie, landschap, ruimtelijke ordening en toerisme.

Het versterken was gericht op het ondersteunen en promoten van activiteiten van amateurverenigingen en –organisaties, en een verzakelijking en professionalisering van de culturele sector. De bedoeling was een kwaliteitsslag bij culturele instellingen te bewerkstelligen. Hiervoor heeft de gemeente de regierol op zich genomen. De uitvoering van beleid werd overgelaten aan de culturele instellingen en beroepskrachten in de culturele sector.

Naast participatie was het doel professionalisering en zelfstandigheid van partijen te bewerkstelligen en de verantwoordelijkheid te leggen bij de partijen zelf en ze daarin ondersteunen. Indirect doel was financiële onafhankelijkheid en het afbouwen van structurele subsidies.

Kunst en cultuur is goed voor de culturele ontwikkeling van een mens en het kind in bijzonder. Naast participatie heeft de gemeente ingezet op cultuureducatie op de basisscholen, zodat jeugdigen zo vroeg mogelijk kennismaken met diverse uitingen op het gebied van kunst en cultuur.

Cultureel erfgoed vormt de basis voor de identiteit van de gemeente Tynaarlo. Naast behoud werd gefocust op het op eigentijdse wijze ontwikkelen van het erfgoed en het toegankelijk maken voor het publiek.

2. Evaluatie beleid

Kunst en cultuur wordt als zelfstandig onderwerp binnen het gemeentelijk beleid niet echt gewaardeerd. Het is een te breed en te algemeen begrip waarvan nut en noodzaak lijken te ontbreken. Voor complexe problemen is meestal niet één oplossing. Problemen moeten in veel gevallen integraal worden opgepakt. Kunst en cultuur draagt bij aan het oplossen van sociale problemen in de (participatie)samenleving, bijvoorbeeld het voorkomen van eenzaamheid door de mogelijkheid deel te nemen aan projecten of uitstapjes. De sociale doorwerking in het gevoel van de deelnemer er(gens) bij te horen of plezier aan te beleven, is geen harde indicator, maar kan wel een reden zijn waarom we kunst en cultuur inzetten.

Cultuur is het smeermiddel en het hart van de samenleving, het zegt iets over de lokale samenleving en, de identiteit van de bewoners van een dorp. Het gaat over ontmoeten, stimuleren, voelen, ontwikkeling en samenhang. Cultuur is, evenals sport, geen wettelijke taak. In het sociale domein spreken we over zorg delen. Bij cultuur kun je spreken over het samen vieren ('feestjes'), delen, plezier hebben, ontspanning, voldoening vinden in en persoonlijke presentatie.

Kunst bezit meerdere lagen die voor iedereen anders zijn. Met en door beelden kunnen gevoelens worden uitgedrukt. Woorden daarentegen zijn hard, met het gevaar dat gevoel ontbreekt, zoals bijvoorbeeld bij e-mail het geval is. Het persoonlijke contact en elkaar zien en spreken heeft meerwaarde. Het beleven van kunst gaat over het (leren) kijken en het zien en ontdekken van de nuance.

2.1 Cultuureducatie

Door cultuureducatie komen kinderen op jonge leeftijd in aanraking met kunst en cultuur. Dit is belangrijk want het vergroot hun ontwikkelingskansen. Het kind wordt al vroeg bewust gemaakt van de waarde van cultuur, het zorgt de cognitieve ontwikkeling voor een andere manier van kijken en het zet aan tot creatief, kritisch en innovatief denken.

Klassiek creatief onderwijs was via buitenschools onderwijs voor een klein deel van de bevolking bereikbaar. Vanuit de cultuurnota was het streven het kunstonderwijs voor een grote groep beschikbaar te maken en het terug naar de scholen te brengen. Dit is goed gelukt. Door het vanuit de *Culturele Alliantie* (2011-2012) ingezette Kunstmenu, inmiddels Cultuurmenu, krijgen kinderen de kans te snuffelen aan alle vormen van kunst.

Cultuureducatie is een gezamenlijke (financiële) verantwoordelijkheid van de scholen en de gemeente. Vanuit landelijke inzet op cultuureducatie in het basisonderwijs is voor creatieve ontwikkeling per leerling geld beschikbaar van het Rijk.

Het ICO en Kunst & Cultuur Drenthe zijn de instellingen die de uitvoering van het van het Cultuurmenu beleid voor de gemeente verzorgen. Om de verbinding te leggen tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten is de cultuurcoach aangesteld. Zij heeft samen met kunstenaars en organisaties het programma Cultuurpret opgezet. De cultuurcoach helpt scholen om het cultuureducatiebeleid vorm en inhoud te geven. Verder is zij op de hoogte van de ontwikkelingen en de inhoud, en ondersteunt en adviseert zij het onderwijs bij de uitwerking en de uitvoering van hun plannen.

2.1.1 Ontwikkelingen cultuureducatie

De landelijke ontwikkelingen in de cultuureducatie zijn snel gegaan. Op het moment van schrijven van de cultuurnota stond de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit* (CEMK) in de startfase. De voornaamste doelen van deze regeling zijn cultuureducatie verankeren binnen het schoolprogramma en voor het onderwijs een duidelijke visie/beleid te krijgen op cultuureducatie. Onderzoeken hebben aangetoond dat bij een groot percentage van de scholen voornamelijk aanbodgericht wordt gewerkt waarbij weinig samenhang in het programma cultuureducatie is. De regeling draagt bij aan de bewustwording van de scholen dat zij hun eigen keuzes kunnen maken en nauw samen kunnen werken met culturele aanbieders in de omgeving.

Deze regeling wordt nog zeker gecontinueerd tot en met schooljaar 2015/2016. De meeste scholen in de gemeente Tynaarlo zijn nog in de startfase in het vormgeven van hun cultuureducatiebeleid en plannen. De cultuurcoach heeft het onderwijs ondersteund bij het uitwerken van de aanvragen en eraan bijgedragen dat vijftien van de negentien scholen deelnemen aan de regeling vanaf 2013/2014. Van de overige vier scholen doen zeker twee scholen een aanvraag voor het schooljaar 2014/2015.

Naast de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit zijn er twee belangrijke ontwikkelingen:

- a. Leerplankader *Cultuur in de spiegel*. Dit is een onderzoek naar cultuureducatie door de Rijksuniversiteit Groningen o.l.v. prof. dr. Barend van Heusden. Dit leerplankader is samen met de Stichting Leerplanontwikkeling(SLO)geschreven. Het geeft een academische onderbouwing voor het belang en meerwaarde van cultuuronderwijs en het biedt een manier om dit onderwijs vorm te geven. Hieruit blijkt dat kunst & cultuur geen doel op zich is, maar een middel om kinderen en jongeren te onderwijzen.

- b. Bestuurlijk kader Cultuur & Onderwijs d.d. december 2013 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Primair Onderwijsraad, de Voortgezet Onderwijsraad, provincies en gemeenten waarin het belang van goed cultuuronderwijs voor de komende tien jaar onderstreept wordt.

2.1.2 Cultuurmenu

In 2012 werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekent door het onderwijs, ICO en K&C. Hierin zijn de overgang van het Kunstmenu naar het Cultuurmenu en de afspraken en rolverdeling t/m 2014/2015 vastgelegd.

Het cultuurmenu is een programma dat zowel thematisch als projectmatig aansluit bij de leergebieden. Hiervoor zijn in de afgelopen schooljaren diverse projecten ontwikkeld. Tot en met schooljaar 2014/2015 is het programma voor het cultuurmenu in zowel onderbouw als bovenbouw (1-2, 3-4, 5-6, 7-8) hetzelfde gebleven. Hierin hebben de school geen keuze gehad. Om het cultuurmenu meer te laten aansluiten op de vraag van de scholen, is het van belang in schooljaar 2014/2015 met het onderwijs in gesprek te gaan over een eventueel andere opzet van het cultuurmenu. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door een cultuurkeuzemenu waarbij scholen zelf project/voorstelling kunnen kiezen in een door hen gekozen periode in het schooljaar. In de gemeente Assen vindt in het schooljaar 2014/2015 de eerste *pilot* plaats van zo'n cultuurkeuzemenu.

2.1.3 Sport & cultuurpret

Sport & cultuurpret is gecontinueerd. In iedere kern worden twee maal per schooljaar een periode naschoolse activiteiten aangeboden. Deze sluiten zo mogelijk aan op thema's die binnen de school plaatsvinden. Daarnaast worden de culturele activiteiten verder uitgebreid en uitgevoerd door lokale partijen als zelfstandig beeldend kunstenaars en het ICO. Kijkend naar de toekomst zou de doorstroming richting cursussen door zelfstandig professionals een plek moeten krijgen in dit programma.

Een overzicht van de concrete projecten in het kader van het Cultuurmenu en Sport en cultuurpret wordt gepresenteerd in bijlage 1.

2.2 Cultuurparticipatie, amateurkunst en podiumactiviteiten, volkscultuur

De nadruk op participatie in de cultuurnota kwam voort uit het idee dat kunst gezien werd als elitair en hogere cultuur. Kunst en cultuur hoort erbij, is basaal genieten. Voor de gemeente was vanuit het verbreden een rol de toegankelijkheid bevorderen, bijvoorbeeld de deelname aan harmonie en fanfare laagdrempelig maken. Inmiddels is volkscultuur een trend en zijn drempels geslecht. Voor een indruk van de uiteenlopende culturele activiteiten in de gemeente wordt verwezen naar de jaarverslagen van de Culturele Adviesraad Gemeente Tynaarlo.

2.2.1 Ondersteuning lokale cultuur

In de afgelopen periode is verder ingezet op de lokale cultuur en het ondersteunen van het culturele veld met incidentele subsidies. De insteek van de gemeente was het mogelijk te maken dat de samenleving zoveel mogelijk zelf doet met inzet van eigen mensen. De kosten zijn per project/initiatief relatief laag, maar de bijdrage voelt, bij wijze van spreken, als stimulering en waardering. Bij het toekennen van subsidies is gekeken naar wat men zelf, zowel inhoudelijk (inhoudelijke participatie) als financieel (financiële participatie), kon bijdragen. De lokale 'clubs' kregen ondersteuning in het aanboren en benutten van fondsen (verstevigen). Met deze 'versteviging' is een basis gelegd voor de toekomst waarin instellingen en organisaties niet meer uit kunnen gaan van een structurele of incidentele ondersteuning van de overheid, maar waar zij voor culturele activiteiten zelfstandig en inventief op zoek zullen moeten naar alternatieve financieringsbronnen als (lokale) fondsen. In Zeijen is Stichting Zeijerwiek actief. Vrijwilligers gaan op zoek naar de mogelijkheden voor activiteiten en leggen zelf contact met de instanties.

Hoewel is ingezet op dorpsbinding en samenwerking tussen dorpen is in de afgelopen periode gebleken dat activiteiten vooral lokaal plaatsvinden. Er is sprake van de *couleur locale* waarbij er blijkbaar minder of geen behoefte is aan samenwerking tussen de dorpen. Het accepteren en stimuleren van de *couleur locale* is een aanbeveling voor de benadering in de toekomst.

2.2.2 Culturele Adviesraad gemeente Tynaarlo (CAGT)

De CAGT heeft in hun bijdrage aan deze evaluatie aangegeven dat de cultuurnota te uitgebreid is en teveel voornemens en doelen bevat. Bovendien zijn prioriteiten onduidelijk. De veelheid aan onderwerpen en de stimulerende rol van de gemeente staat niet in verhouding tot de beschikbare menskracht en beschikbare financiële middelen.

De Culturele Adviesraad Gemeente Tynaarlo adviseert gevraagd en ongevraagd het college ten behoeve van het ontwikkelen en concretiseren van een samenhangend beleid rond kunst en cultuur. De taken van de CAGT zijn uitgewerkt in het Convenant Culturele Adviesraad Gemeente Tynaarlo. De adviesraad bestaat uit 10 personen en zij heeft € 3000 per jaar beschikbaar om haar taken uit te voeren.

Een van deze taken is het advies uitbrengen m.b.t. het toewijzen of afwijzen van subsidies. Aan de adviesraad worden ter advies de subsidieaanvragen hoger dan € 500 voorgelegd. Zij gaat niet over de hoogte van de subsidie.

Een andere taak is het volgen van culturele activiteiten in de Gemeente Tynaarlo. Leden van de raad bezoeken de projecten die subsidie hebben ontvangen, maar ook andere activiteiten worden bezocht. Het gaat hierbij om voorstellingen, exposities, lezingen en

studiedagen. De CAGT schrijft ieder jaar een jaarverslag. Deze is te vinden op de website van de Gemeente Tynaarlo. De CAGT geeft in haar jaarverslag aan dat zij als adviserend orgaan in de komende periode betrokken wil worden bij de ontwikkeling en concretisering van het cultuurbeleid. Tevens ziet zij graag haar rol qua takenpakket uitgebreid worden.

In de afgelopen periode is gebleken dat samenwerking tussen verschillende organisaties uit de culturele sector soms moeizaam tot stand komt. Veel verenigingen zijn zozeer gefocust op hun eigen 'ding' dat het niet bij ze opkomt om naar samenwerking te kijken. Dit zou ook van toepassing kunnen op de gemeente. Door samenwerking te zoeken met andere gemeenten, bijvoorbeeld door beleidsambtenaren op betreffende terreinen, kan men gebruik maken van elkaars ervaringen en expertise.

De CAGT heeft behoefte aan meer transparantie in het subsidiebeleid. Zij zou graag meer inzicht willen in de selectie van de subsidieverzoeken. Transparantie zou bewerkstelligd of vergroot kunnen worden door de CAGT de bevoegdheid te geven over alle subsidieaanvragen mee te denken en advies uit te brengen.

De wijze waarop de CAGT wordt ingeschakeld bij de advisering over de kunst en cultuur kan, volgens de leden van de raad, worden verbeterd en dient te worden aangepast aan de voornemens om meer integraal te werken. Op dit moment is niet helder vastgelegd bij welke zaken de CAGT wordt betrokken en welke bevoegdheid zij hierin heeft. De vragen die daarbij een rol spelen zijn of de CAGT fungeert als een adviesraad voor de sector Kunst & Cultuur, of is zij adviserend voor B & W of wordt haar adviserende rol verbreed? Tot slot geeft zij mee om de (beleids)plannen kunst en cultuur voor de komende periode concreet te verwoorden in een bondig document.

2.2.3 Cultuuraanjager

In 2012 en 2013 is een cultuuraanjager van K&C Drenthe in de gemeente aangesteld. Zij heeft ervoor gezorgd dat partners in de culturele sector elkaar hebben leren kennen en ook sneller geneigd zijn de samenwerking aan te gaan. Het veelzijdige festival "Rondje cultuur" (Eelde, Paterswolde en Bunne) is hier uit voortgekomen. Tevens heeft ze subsidievragers geadviseerd over het aanboren van verschillende fondsen en subsidies, en inhoudelijk meegedacht over hun projectplannen. In 2014 waren er geen middelen meer beschikbaar voor continuering van deze functie. Dit heeft tot gevolg gehad dat een duidelijk overzicht van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur ontbreekt. De cultuuraanjager had veel contacten in de gemeente en wist wie waar mee bezig was. Hierdoor was er samenhang in het brede aanbod van culturele activiteiten. Het is goed om deze samenhang terug te brengen.

2.2.4 Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

In de afgelopen jaren is er jaarlijks een bedrag van € 30.000 beschikbaar geweest voor subsidies. Dit bedrag is inclusief de subsidies voor de CAGT en de Expositiecommissie. Er bleef een bedrag van € 20.000 beschikbaar voor incidentele subsidies voor culturele activiteiten. Jaarlijks werd op basis van de Uitvoeringsregeling Kunst & Cultuur ± € 20.000 aan eenmalige subsidies besteed. Per jaar werden ongeveer dertig subsidieaanvragen toegekend. Daarvan ontvingen negen organisaties al drie of meer jaren achterelkaar een eenmalige subsidie (tussen de € 1.000 - € 1.500) voor dezelfde soort activiteit. In feite gaat het dan niet meer om een incidentele maar om een structurele subsidie. Gemiddeld twaalf tot veertien

aanvragen per jaar ontvangen een bedrag tussen € 1.000 en € 1.500. Het aantal toekenningen tussen € 250 en € 850 varieert jaarlijks van vier tot dertien aanvragen. Hierin is een afname te zien. Het aantal afwijzingen neemt toe van vijf naar tien aanvragen per jaar.

2.2.5 Cultuurprijs

In 2013 is besloten om de uitreiking van de cultuurprijs op een andere manier vorm te geven. In voorgaande jaren werd elk jaar voor of sport, of cultuur of aan vrijwilligers een prijs uitgereikt. Omdat het steeds moeilijker werd om kandidaten voor de prijzen te vinden, is besloten eens in de drie jaar een groot festival te organiseren. Op deze manier wilde de gemeente haar waardering uiten voor de inzet van alle vrijwilligers die op het gebied van welzijn, sport en cultuur actief zijn. De eerste editie vond plaats in februari 2014 en was een groot succes. Een kanttekening daarbij was dat de activiteiten onvoldoende aansloten bij de mannelijke vrijwilligers en liefhebbers van kunst en cultuur.

2.2.6 Oefenruimtes

De muziekverenigingen zijn niet meegenomen in de MFA's. Bij de herijking van het IAB in 2012 is besloten om de dorpshuisfunctie c.q. welzijnsfunctie te schrappen uit de MFA's. De muziekverenigingen oefenen in de verschillende dorpshuizen. Verder worden de scoutinggebouwtjes benut door een aantal bandjes.

2.3 Beeldende kunst en ruimtelijke kwaliteit

Wij willen het creatieve kunstklimaat binnen de gemeente Tynaarlo verder versterken en het kunst- en cultuurbeleid verbreden. Daarvoor leggen we verbindingen met andere beleidsterreinen, zoals toerisme, ruimtelijke ordening, landschap en economie. Daarnaast willen we kunstenaars en beroepsbeoefenaren uit de creatieve sector meer betrekken bij beleidsvraagstukken. Door het organiseren van exposities in het gemeentehuis willen we onze inwoners op een laagdrempelige manier in contact brengen met beeldende kunst en onze eigen kunstcollectie voor het voetlicht brengen. De 1% regeling bij bouwwerken en objecten is succesvol, daarom willen we deze continueren en deze regeling ook toepassen bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken. (Citaat uit Tussenevaluatie 2.3)

Al in de afgelopen periode was door het economische tij een andere blik ontstaan op de creatieve sector. De complexe samenleving is steeds meer gebaat bij creatieve en innovatieve ideeën. Verder groeit het besef om slimme verbindingen te leggen.

2.3.1 Creatieve kunstklimaat

Er is in toenemende mate gefocust op verbindingen tussen verschillende beleidsterreinen. Vanuit de economische en ruimtelijke invalshoek is gekeken op welke wijze de ruimtelijke kwaliteit voor het voetlicht gebracht kon worden. Daarbij is naast nieuwe initiatieven en activiteiten, ook aangesloten bij bestaande projecten (Geopark De Hondsrug, zandsculpturen). Vanuit het benadrukken van het (economische) belang van toerisme en recreatie voor de gemeente is gezocht naar een verbinding met culturele en historische thema's, bijvoorbeeld het Festival Berend Botje. Wat nog onvoldoende tot stand is gekomen is het betrekken van en samenwerken met de creatieve sector. Naast de hiervoor genoemde activiteiten kan de inzet van de kunstenaars en ontwerpers voor beleidsrichtingen en vraagstukken door de gemeente nog verbeterd worden.

2.3.2 Ruimtelijke kwaliteit

Het kapitaal van de gemeente is de ruimtelijke kwaliteit. Dit kapitaal willen we in stand houden en ontwikkelen, daarom vinden we het belangrijk dat het onder de aandacht gebracht wordt. Tijdens de jaarlijkse kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe inwoners wordt aandacht besteed aan ons kunst- en cultuurbeleid en aan de stedenbouwkundige achtergrond en architectuur van het gemeentehuis in Vries.

Regelmatig zijn diverse presentaties, lezingen en rondleidingen verzorgd. Zo is een presentatie gegeven aan studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein uit Leeuwarden over ontwikkelen in relatie tot landschap. Daarnaast wordt bijvoorbeeld aan makelaars die actief zijn in het gebied inzicht gegeven in de ontwerpfilosofie van de stedenbouwkundige plannen binnen de gemeente. Begin 2014 is een architectuurlezing gegeven bij de Culturele raad van Eelde.

Bijzonder is dat de plannen Berkenbos (deel van het kazerneterrein) en de dorprand van Vries opgenomen zijn in het imposante naslagwerk voor landschappelijk wonen, *Landschappelijk wonen, 34 voorbeelden van groen wonen in en om de stad* (uitgeverij Blauwdruk, 2012). Als drijvende kracht achter het plan de Kazerne werd oud-collega Willem Bouma in 2013 genomineerd voor de Harry de Vroome penning.

Tijdens diverse bewonersbijeenkomsten wordt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een uitgebreide inleiding over stedenbouw, landschap en architectuur gegeven. In een van de bijeenkomsten van de klankbord groep van Zuidlaren is een uitgebreide presentatie gegeven over bijvoorbeeld de historische stedenbouwkunde ontwikkeling van het dorp. En ten tijde van een discussie over hagen in het plan Oude Tolweg werd in een bijeenkomst

teruggekeken op de ontwikkeling van het plan en de betekenis van de hagen voor de landschappelijke kwaliteiten.

In 2013 en 2014 is de gemeente Tynaarlo door Elsevier uitgeroepen tot beste woongemeente van Drenthe. Dit predicaat heeft te maken ruimtelijk kwalitatieve aspecten. Aan bod komen landschap, stedenbouw en soms architectuur om het unieke karakter van de gemeente uit te dragen. In termen van marketing promoten we nu onze gemeente als beste woongemeente van Drenthe.

2.3.3 Exposities in het gemeentehuis

De expositiecommissie Beeldende kunst heeft ervoor gezorgd dat de lokale kunstenaars een podium hebben gekregen. Zij stellen van zowel amateurkunst als professionele kunst exposities samen en zorgen voor de opbouw van de tentoonstellingen in de expositieruimte gemeentehuis. De uitdaging zat in het trekken van een bredere groep mensen naar een expositie. De praktijk is dat mensen met belangstelling voor kunst sowieso een bezoek brengen. De ervaring leert dat het lastig is/blijft ander en meer publiek naar de exposities te trekken. Hiervoor is meer organisatie, een grotere inspanning of een andere invalshoek nodig.

2.3.4 1%-regeling

Bij de totstandkoming van de MFA Yde-de Punt is de 1%-regeling toegepast. Wia van Dijk kreeg de opdracht voor een kunstwerk. De CAGT heeft de totstandkoming van het kunstwerk gevolgd.

2.3.5 Beheerplan kunst in de openbare ruimte

De kunst in de openbare ruimte is geïnventariseerd en in beeld gebracht. Tevens is een beheerplan opgesteld met de bedoeling om een onderhoud te plannen en uit te voeren. Het is echter door prioriteiten en het ontbreken van financiële middelen nog niet gelukt een onderhoudsplan te maken of onderhoud uit te voeren.

2.3.6 Eigen kunstcollectie

De inventarislijst van de kunstcollectie van de gemeente is geactualiseerd in 2014. Deze lijst vermeldt naast de naam van de kunstenaar, de titel van het werk, het materiaal, de datering, en de afmetingen de taxatiebedrag. Het voornemen was de kunstcollectie te documenteren, wat inhoudt dat elk kunstwerk afzonderlijk gefotografeerd wordt. Dit is nog niet gebeurd. Ook het actief beheren, eventueel uitbreiden of vernieuwen van de kunstcollectie had meer aandacht kunnen krijgen.

2.4 Bibliotheek en mediabeleid, musea

De bibliotheek heeft een verbreding van de taken gerealiseerd. Van het uitlenen van boeken is de dienstverlening meer een multimediegebeuren geworden. De bibliotheek is meer input gaan leveren en heeft initiatieven ontwikkeld waardoor ze meer zichtbaar is in de samenleving en op de scholen

2.4.1 Bibliotheek

De bibliotheek oefent vijf kernfuncties uit: Cultuur, Ontmoeting, Lezen, Leren en Informeren. De bibliotheek doet mee aan alle landelijk leesbevorderingacties, zoals Nationale voorleesdagen, Kinderjury, Boekenweek, maand van het spannende boek etc. 'Boekstart' is een project om bij heel jonge kinderen het lezen te bevorderen. Alle pasgeborenen in de gemeente ontvangen een waardebon om bij de bibliotheek een Boekstartkoffertje te halen, waarin een boekje en een CD zitten. Het kindje dan kan meteen lid worden van de bibliotheek.

De digitalisering gaat hard. De bibliotheek ondersteunt inwoners bij het ontwikkelen van informatievaardigheden door het geven van workshops. Leden hebben toegang tot de gehele collectie van Drenthe en via het leenverkeer ook tot de catalogi van Nederlandse bibliotheken.

Met de 'bibliotheek op school' (dbos) wil de bibliotheek zich meer toespitsen op jeugd en onderwijs en wordt de bibliotheek op alle basisscholen zichtbaar (en de bibliobus overbodig). Het projectplan is gereed en de inmiddels wordt gewerkt aan het uitrollen.

2.4.2 Buitenplaats

Op grond van de cultuurnota "De kunst van het versterken en verbreden" wordt er sinds 2010 een exploitatiesubsidie toegekend aan De Buitenplaats. De subsidie bedroeg in 2010 €42.000 maar is in 2012 wegens bezuinigingen gewijzigd naar €37.000. Deze relatie is ontstaan na het onderzoek van de Provincie; "De buitenplaats als buitenkans. Onderzoek naar de ontwikkeling van Museum De Buitenplaats". Uit dit onderzoek bleek dat het museum zeker bestaansrecht had maar dat er steun van de provincie en gemeente nodig was om te kunnen overleven.

Het museum staat bekend om zijn diversiteit in tentoonstellingen en podiumactiviteiten. Per jaar worden er 4 tot 5 tentoonstellingen georganiseerd. In de jaren 2011, 2012 en 2013 hebben er gemiddeld 40 podiumactiviteiten plaatsgevonden variërend van klassieke tot wereldmuziek, lezingen en voordrachten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het museumpaviljoen, de museumtuin en het buitenpodium. De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners zich betrokken voelen bij het museum. Het museum draagt hieraan bij door kinderactiviteiten te organiseren en rondleidingen te verzorgen voor basisschoolleerlingen uit Tynaarlo. Ook wordt er intensief samengewerkt met lokale verenigingen en musici bij het organiseren van o.a. Rondje cultuur, Koningsdag en het Koepeltjesfestival.

Ondanks de prachtige tentoonstellingen en veelvuldigheid van activiteiten is het bezoekersaantal van 30.000 teruggelopen naar 25.000 in 2012 en naar 20.000 in 2013. De provincie heeft bezuinigd op de subsidie alsook de gemeente. Door deze en toekomstige bezuinigingen staat het museum onder druk. Het is van belang dat het museum hierop anticipeert door nieuwe doelgroepen aan te trekken en samen te werken met andere musea. In september 2014 is er een nieuwe directeur aangesteld, er hebben sindsdien gesprekken plaatsgevonden over de toekomst van het museum.

2.4.3 Tynaarlo Lokaal

De gemeente heeft op basis van de Mediawet 2008 een zorgplicht voor de bekostiging van de lokale omroep. Tynaarlo Lokaal ontvangt een bedrag van € 17.500 per jaar (in cycli van vier jaren).

2.5 Cultureel erfgoed: cultuurhistorie, monumenten, archeologie

In het algemeen kunnen we stellen dat voor dit onderdeel van de cultuur veel is bereikt. De ruimtelijke historie van het gemeentelijk grondgebied is in kaart gebracht. En er is in de achterliggende periode beleid geformuleerd en vastgesteld. Met dit beleid geven we het belang van de historie en het behoud van de hoge kwaliteit van onze omgeving aan. Concreet betekent dit dat we voor de burger hebben uitgewerkt en inzichtelijk gemaakt wat er aan erfgoed is en hoe we met de archeologie, het gebouwde erfgoed en het landschap zullen en willen omgaan.

2.5.1 Cultuurhistorie

In 2014 is de Structuurvisie Cultuurhistorie 2014-2024 *Een juweel tussen twee provinciehoofdsteden* vastgesteld. Deze bevat naast een beleidsvisie de cultuurhistorische inventarisatie- en een beleidswaardenkaart. Inmiddels zijn de beeldbepalende panden opgenomen in de bestemmingsplannen. Verdere wordt het beleid gaandeweg in komende actualisering van bestemmingsplannen uitgewerkt. Daarnaast wordt onderzocht of een facetbestemmingsplan nodig is. Naast de wettelijke taak voor het erfgoed is ook een visie op de benutting van het erfgoed uit gewerkt. Hierbij wordt gedacht aan de inzet van erfgoed voor educatie, recreatie en toerisme en promotie van de gemeente. Een publieksvriendelijke versie van de visie volgt.

2.5.2 Molens

De vrijwillig molenaars van De Zwaluw te Oudemolen en De Boezemvriend te de Groeve hebben gezorgd voor een website van beide molens van de gemeente Tynaarlo. Zij werken en denken actief mee in het promoten van de molens als het gaat om het aantrekken en informeren van bezoekers.

2.5.3 Open Monumentendag

Elk jaar op de zaterdag van het tweede weekend van september nemen we deel aan de Open Monumentendag. Deze dag wordt georganiseerd door vrijwilligers (van de historische verenigingen en van diverse gebouwen) en gefaciliteerd door de gemeente. Tijdens deze dag zijn naast andere activiteiten gemiddeld zes gebouwen te bezichtigen (de dorpskerken te Eelde-Paterswolde, Vries en Zuidlaren, de synagoge in Zuidlaren, de molens De Boezemvriend in De Groeve en De Zwaluw in Oudemolen). Eenmalige openstellingen van het voormalig Noordersanatorium, het Veerhuis en Huis Vennebroek werden goed bezocht. Het gemiddelde aantal bezoekers is 700. Sinds 2010 worden ieder jaar de basisscholen uitgenodigd om deel te nemen aan de Open Monumenten Klassendag om op de vrijdag voorafgaand aan de Open Monumentendag een monument te bezoeken. Per jaar namen 2 a 3 scholen deel met ongeveer 100 leerlingen.

2.5.4 Erfgoedwebsite

De digitale erfgoedatlas www.atlastynaarlo.nl is 2 jaar in de lucht geweest. Helaas bleek in 2012 het besturingssysteem verouderd te zijn en is een 'doorstart' kostbaar. Met de huidige inzichten blijkt de website niet voldoende geschikt voor interactief gebruik.

2.5.4 Archeologie

De archeologische beleidskaart (2011) is klaar. De regioarcheoloog heeft in de periode 2010 – 2014 gewerkt aan de beleidsmatige vertaling van de archeologische kaart naar een structuurvisie en de bescherming op maat van het archeologisch erfgoed. Archeologie is inmiddels een volwaardig onderdeel geworden van beleid en uitvoering. De Structuurvisie

Archeologie *Een rijk verleden* is door de gemeenteraad in 2013 vastgesteld. Hiervan is een publieksvriendelijke versie beschikbaar.

In de bestemmingsplannen 'Buitengebied Tynaarlo' en 'Bedrijventerreinen' is archeologie volwaardig – dat wil zeggen conform de structuurvisie archeologie - opgenomen. Daarmee is voor ruim 70% van het grondgebied het archeologische erfgoed nu op maat beschermd. Om te komen tot een volledige dekking van het grondgebied werkt de regioarcheoloog verder aan het verwerken van de Structuurvisie Archeologie in nieuwe bestemmingsplannen.

De regioarcheoloog heeft de archeologische begeleiding van het onderzoek in Ter Borch uitgevoerd. Tijdens het grootschalige onderzoek van Groote Veen is gestuit op diverse archeologische vondsten. Uit het archeologisch vooronderzoek voor De Bronnen zijn geen bijzonderheden gekomen. De regioarcheoloog doet de interne advisering op projecten en geeft voorlichting over archeologische regels en procedures.

Aan een aantal zaken zijn we te weinig toegekomen. Naast de wettelijke taken kan archeologie educatief en voor recreatie en toerisme ingezet worden, bijvoorbeeld in de vorm van externe voorlichting, door het organiseren van open dagen op eventuele opgravingsprojecten, uitleg op scholen, het tonen van vondsten en een betere zichtbaarheid van archeologisch erfgoed (info-panelen, fietsroutes e.d.) Daarnaast kan het beheer van archeologische rijksmonumenten verbeterd worden.

2.6 Archieven

'Het archief is de poort tot het verleden en vormt een deel van ons collectieve geheugen'.

In de cultuurnota geven we aan dat we het belangrijk vinden dat inwoners gebruik kunnen maken van het gemeentelijke archief. De archieven zijn openbaar en dienen toegankelijk te zijn. Het vergroten van de toegankelijkheid moet tot een groter publieksbereik leiden. Vanuit de Culturele Alliantie is door de provincie Drenthe is € 84.000,- en tien Drentse gemeenten, waaronder Tynaarlo, gezamenlijk 74.609,- beschikbaar gesteld voor projecten die het archief vooral digitaal toegankelijk maken voor het publiek.

2.6.1 Digitaliseren

Het provinciale project digitaal loket bewoningsgeschiedenis is inmiddels afgerond en sinds 1 april 2014 operationeel. Voor dit project is in de voorbereidende fase informatie aangeleverd van alle te scannen bestanden van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters van de gemeenten Eelde, Vries en Zuidlaren. Het project Digitaal loket Bewoningsgeschiedenis (1811 – 1962) is afgerond. Sinds 1 april 2014 is informatie beschikbaar op www.drenlias.nl en toegankelijk voor inwoners en geïnteresseerden. Inmiddels zijn ook alle bouwvergunningen Tynaarlo 1998-2010 zijn gedigitaliseerd.

Het voornemen om de gemeentelijke archiefregelingen te actualiseren is doorgeschoven naar 2014. Omdat voorrang is gegeven aan de digitalisering van het bouwarchief Tynaarlo is onvoldoende tijd besteed aan het, voor het publiek verder toegankelijk maken van het archief van de voormalige gemeenten.

2.6.2 Publieksbereik

In de afgelopen periode zijn in de hal van het gemeentehuis in het kader van de herkenbaarheid van de gemeente historische stukken uit het archief tentoongesteld, zoals de gemeentewapens, briefpapier en stempels, over de afbraak van de zuivelfabriek te Vries en een verzameling van de archivaris. In 2013 is samengewerkt met historische vereniging Oud Vries voor een activiteit voor schoolkinderen over de Tweede Wereldoorlog. Voor zeven boekuitgaven over de historie van onze gemeente is subsidie verleend. Daarnaast ondersteunden we auteurs bij hun historisch onderzoek in de archieven en verzamelingen en hebben we een bijdrage geleverd aan verschillende boekuitgaven over de historie van de gemeente. Sinds april 2012 is de dienstverlening openbare archieven door de archivaris tijdens kantooruren en op afspraak.

2.6.3 Collectievorming

Naast archiefbeheer doet de gemeente aan collectievorming. Verschillende particuliere archieven zijn vrijwel geheel voor publiek beschikbaar gekomen. Voorbeelden daarvan zijn de F.I. Jonkman-Broekema collectie Noordersanatorium, het familiearchief Hesselink, Eng-set stichting en Kraus-Groeneveld stichting.

2.6.4 Dienstverlening

De toegankelijkheid van openbare archieven via internet kan verbeteren. Een goede publicatie van archieftoegangen is afhankelijk van een afgewogen selectie, inventarisatie en controle van de omschrijvingen van de inhoud van dossiers. Dit is echter een tijdrovende klus. Dit geldt tevens voor het publieksbereik en het onderhouden van de relatie met historische verenigingen.

3. Financiën

	2012		2013		2014		2015	
structurele subsidies	werkelijk		werkelijk		begroot		begroot	
bibliotheek Tynaarlo	€	629.018	€	593.500	€	519.600	€	526.093
ICO/ cultuureducatie/breedte-cultuurimpuls	€	398.792	€	380.500	€	366.150	€	310.500
Onderhoud buitenkunst (o.a.verzekeringen)	€	4.661	€	4.841	€	9.150	€	9.270
Cultuurbeleid	€	4.335	€	1.984	€	8.800	€	8.920
Culturele Raden	€	10.907	€	11.407	€	9.900	€	10.005
Onderhoud molens - burcht (geoormerkt)	€	51.389	€	49.617	€	50.100	€	50.420
Open Monumentendag	€	443	€	75	€	1.100	€	1.115
totaal	€	1.099.545	€	1.041.924	€	964.800	€	888.545

Projectmatige subsidies (4 - jaren)								
Lokale omroep	€	17.500	€	17.500	€	17.800	€	17.980
Exposities en presentaties	€	4.512	€	4.972	€	1.250	€	1.252
totaal	€	22.012	€	22.472	€	19.050	€	19.232

Nieuw beleid								
Activiteiten kunst en cultuur	€	25.048	€	29.540	€	30.000	€	30.838
De Buitenplaats	€	38.000	€	29.000	€	37.000	€	37.000
Musea	€	8.000	€	8.000	€	-	€	-
Musea - provinciaal geld (cult alliantie)	€	8.000	€	8.000	€	-	€	-
Bibliotheek digitaal - MFA's	€	-	€	90.000	€	-	€	-
Creatieve werkgroep			€	8.091	€	6.909	€	-
Cultuurparticipatiegelden provincie	€	25.000	€	25.000	€	-	€	-
Regionaal Archeoloog	€	1.333	€	20.505	€	20.000	€	20.250
totaal	€	105.381	€	218.136	€	93.909	€	88.088

Literatuur

Cultuur in de Spiegel in de praktijk, leerplankader voor cultuuronderwijs(2014)

Gemeente Tynaarlo, Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2013 *De kunst van het verbreden en versterken, 2010*

Gemeente Tynaarlo, Tussenevaluatie Cultuurnota gemeente Tynaarlo 2010-2013 *De kunst van het verbreden en versterken, 2012*

Bijlage 1

Overzicht Cultuurmenu en Sport & Cultuurpret

Overzicht projecten cultuurcoach Tynaarlo vanaf 2011 dd 1 april 2014 door JvB

	Samenwerkingspartner	Titel	Beschrijving	Bijzonderheden	Doelgroep	Locatie	Bereik
2011							
	Zernike college Zuidlaren en jeugdsoos Zuidlaren	So you wanna be a rapstar	Workshops rappen door Kraantje Pappie en begeleiding filmcrew bestaande uit jongeren van de school.		voortgezet onderwijs	Zernike Zuidlaren	30
	Stichting Trias (Jeugdsoos Vries)	filmproject	filmles en ondersteuning voor het maken van film/video		jongeren	jeugdsoos	17
	Bieb, CC, gemeente TY	kinderboekenweek	Lessen 'stoere helden op de gevoelige plaat'; fotografie in het thema Superhelden voor groep 6 en lessen een klas vol helden ; muziek voor de groepen 4.		basis onderwijs	scholen	843
	Bieb, CC, gemeente TY, CBS Holtenhoek, OBS de Vijverstee en SKID kinderopvang	Cultuurpret Vries	Project rondom het thema van de kinderboekenweek 'Superhelden' i.s.m. OBS de Vijverstee, CBS de Holtenhoek, Bibliotheek Vries, SKID kinderopvang en de cultuurcoach. De kinderen kregen lessen theater, muziek, keramiek, fotografie en filmen onder schooltijd. Daarna vond een vervolg naschools plaats gedurende 4 weken. Het project werd afgesloten met een tentoonstelling in de bibliotheek van Vries.	verbinding tussen binnenschools en naschools	basis onderwijs	OBS Vijverstee, CBS Holtenhoek, BSO de Opstap	40
	Gemeente Tynaarlo	Cultuurpret Eelde en Zuidlaren	Lessen fotografie: Stoere helden op de gevoelige plaat en muziek: een orkest vol helden. De lessen vonden plaats in het kader van sport- & cultuurpret als buitenschoolse activiteit	naschoolse activiteiten	kinderen basisschool	scholen zuidlaren en eelde	20
2012							
	Stichting SKID	Reggio Emilia	praktijklessen en teamtrainingen door kunstenaars Liesbeth Takken en Johannes de Vries		groep 1 t/m 8	KDV Hobbelpaard Zuidlaren	60
	Stichting Skid	Reggio Emilia	praktijklessen en teamtrainingen		pedagogisch medewerkers	Vries	140
	Stichting SKID	Muziek en dans	praktijklessen en teamtrainingen		pedagogisch medewerkers	Vries	50
	CBS t Stroomdal	Ga voor gezond	Projectweek ga voor gezond met lessen door kunstenaars Karin Elema		groep 1-8	CBS het Stroomdal	100
	Bieb, CC, gemeente TY, CBS Holtenhoek, OBS de Vijverstee en SKID kinderopvang	Cultuurpret Platteland	workshops met thema platteland in aansluiting op het thema van natuur- & milieueducatie	verbinding tussen binnenschools en naschools	groep 1-8	scholen Vries	400
	Mr Crone school	Film	Het maken van een film met als thema sprookjes. De hele school komt in deze film voor.		Groep 1-8	Mr Croneschool	27
	Ben Hesselink en OBS 't centrum	Muziekoriëntatie	Lessen muziekoriëntatie voor alle groepen door plaatselijke muzikant en docent Han Hesselink		groep 1-8	OBS t centrum	74
	Dorp vol verhalen	reisgedichten langs de beste plekken	workshop waarin een verhaal wordt omgezet in een lied		11-14 jaar	de Kom	25
	Kunstenaarsvereniging van Ty naar Loo	Schrille stille	Workshops door kunstenaars Kitty Boon en Gea Koopman op OBS de Duintee in Yde. Afgesloten met een expositie in atelier Veenstra te Yde.		groep 7-8	OBS de Duintee	30
	Zernike college	Kleintje kunst			klas 1-3	Zuidlaren	75
	BSO Het Klokhuis	Ghana	workshops in het teken van Ghana. Afgesloten met een veiling voor de kinderen in Ghana.		kinderen	Eelde	18
	Stichting Trias (Jeugdsoos Vries)	TRIAS-6 kamp	6-kamp met sport en cultuur. Combinatie tussen sport- en cultuur tijdens de jaarlijkse sportdag. Er werd onder andere een bokaal gemaakt door de verschillende groepen op de BSO.		kinderen	BSO's Eelde	150
	Bibliotheek Tynaarlo	Kinderboekenweek; Hallo wereld!	Workshops in het kader van de kinderboekenweek rondom het thema Hallo wereld!		groep 1-3 en 7-8	scholen in de gemeente tynaarlo	1134
	Bieb, CC, gemeente TY, CBS Holtenhoek, OBS de Vijverstee en SKID kinderopvang	Hallo wereld!	Cultuurpret Vries met als thema Hallo wereld! In het kader van de kinderboekenweek.	naschoolse activiteiten	groep 1-8	Vries	150
	Gemeente Tynaarlo	Sport & cultuurpret	Naschoolse activiteiten in 5 blokken per schooljaar. Iedere kern heeft 2x per jaar een lessenserie.	naschoolse activiteiten	groep 1-8	Gemeente Tynaarlo	80
2013							
	Poeziepaleis & bibliotheek Tynaarlo	Kinderdichter	Verkiezing tot een kinderdichter in de gemeente Tynaarlo. Als cultuurcoach de spil tussen het onderwijs en stichting poeziepaleis	PO	groep 7	scholen scholen Eelde/Zuidlaren	400
	Gemeente Tynaarlo	Sport & cultuurpret	Naschoolse activiteiten in 5 blokken per schooljaar. Iedere kern heeft 2x per jaar een lessenserie.	NSA	gr. 1 t/m 8		160
	Scholen	zingen met leerkrachten	lessen voor leerkrachten en meedoen met Vocaal Festival Annen	PO	leerkrachten	Eelderwolde	115
	Scholen en kinderopvang	Jong en Oud	Workshops rondom thema jong-oud. Ontwikkeling van het project i.s.m. de scholen en de BSO. Er werd een gezamenlijk kunstwerk gemaakt door alle kinderen en in de groepen 5 t/m 8 hadden kinderen van de verschillende scholen gemixt dor elkaar workshops. Project werd afgesloten met een route door de wijk waarbij op iedere locatie meerdere presentaties waren voor ouders en belangstellenden. De muziekvereniging Erica gaf een optreden op Dennenoord.	PO	1 t/m 8	Zuidlaren	300
	Vijverstee, Holtenhoek, SKID, bibliotheek Vries	Vlinders	project rondom thema NIME Vlinders. Binnenschools en buitenschools koppeling. Project werd afgesloten met een tentoonstelling in het gemeentehuis.	PO	groep 1-8	Vries	390
	Ter Borchschool	buitenschoolse lessen Vlinders	Musical en beeldende lessen in aansluiting op het thema van natuur en milieu educatie. Zo vindt er een koppeling plaats tussen binnen- en buitenschools	PO	groep 1-8	OBS Ter Borch	40
	Mr Crone school	Eindvoorstelling	Eindvoorstelling voor sluiten school met theater en dans	PO	groep 3/tm8	Mr. Croneschool	90
	AOC Terra	Bezoek Koning aan Drenthe	Leerlingen van AOC Terra presenteren middels een theaterstuk de droom van Eelde waarbij het vliegveld centraal staat aan de koning en de koninging tijdens hun bezoek aan Drenthe.	VO	jongeren	AOC Terra	4
	Zernike college	Kleintje Kunst Retro	Lessen theater en popkoor, afgesloten tijdens kleintje kunst voor groot publiek	VO		Zernike Zuidlaren	140
	Bibliotheek Tynaarlo en kunstenaarsvereniging VANTYNAARLO	Kinderboekenweek 2013	Workshops n.a.v. thema Klaar voor de start in het kader van de kinderboekenweek. In groep 1-3 werd samengewerkt met kunstenaars van de kunstenaarsvereniging VANTYNAARLO, in de andere groepen met het ICO. Boeken vormen het uitgangspunt voor de lessen.	PO	groep 1 t/m 8	Scholen	1530
		Campagne Water - libdub	Lesbrief voor scholen met gastlessen in de klas n.a.v. thema Water-thema van de gemeente JOGG in 2013	CC PO		Scholen	75
	muz. Ver. Harmonie Vries, Harmonie Erica Zuidlaren en Nieuw Leven Eelde	Ondersteuning muziekverenigingen	Ondersteuning bij de muziekverenigingen in de koppeling richting het onderwijs. Harmonie Vries sluit aan bij lessen klasmuziek in Vries, Harmonie Erica Zuidlaren heeft plan geschreven voor muziek op de basisscholen, afspraak met scholen volgt voor de voortgang. Nieuw Leven in Eelde werkt mee aan windkracht6 op 6 basisscholen	CC PO		eelde, Zuidlaren, Vries	300
	Stichting KAR	Kinderatlierroute Tynaarlo	Atelierroute in Westlaren. Kinderen van groep 8 bezoeken kunstenaars in hun atelier en interviewen hen. Vervolgens gaan ze zelf met een kunstenaar naar keuze een eigen kunstwerk maken. Het project wordt afgesloten met een expositie in Zuidlaren.	CC PO	Groep 8	School en de wijk	150
	Sportcombinatiefunctionarissen	Sport- en cultuurdag	korte workshops in circuit-vorm als onderdeel van de koningsspelen. 3 kernen in de gemeente.	CC PO	groep 5-8	Sportvelden	700
2014							
	Bibliotheken Tynaarlo	Kinderboekenweek 2014	programma voor het onderwijs met workshops door ICO en schrijvers in de klas rondom het thema Feest!		groep 1-8	Scholen	1500
		Masterclasses KBW 2014	Masterclasses voor leerkrachten in het basisonderwijs rondom 8 uitgekozen boeken en een aansluitend lespakket om zelf lessen te geven in de kinderboekenweek		leerkrachten	Assen	30